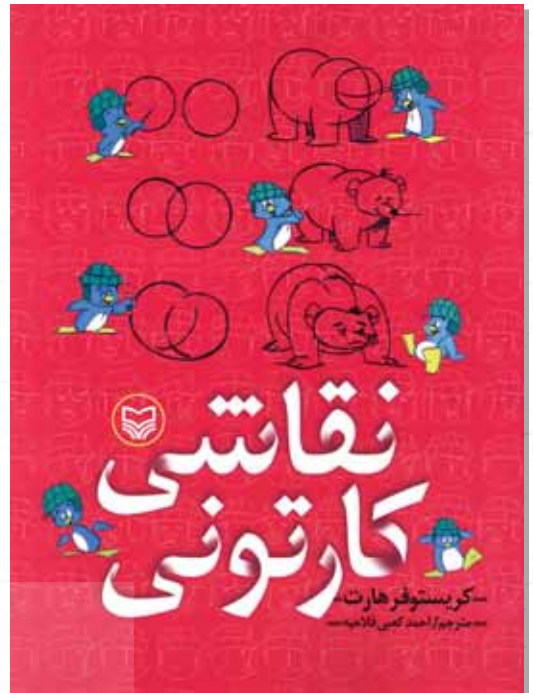

نقاشی کارتونی

مهدی الماسی

نقاشی کارتونی / نویسنده: کریستوفر هارت /
مترجم: احمد کعبی فلاحیه / انتشارات سوره
مهر / چاپ اول

و مبتدیان هنر پویانمایی را با سبک و سیاقی روشمند با طراحی شخصیت‌های کارتونی آشنا کند. از سوی دیگر، مترجم کتاب - همچنان که در پیش‌گفتار موجز خود بر کتاب یادآوری کرده است - در ترجمه خود صرفاً به متن اصلی اکتفا نکرده بلکه در عین امانت‌داری هر جا که لازم دیده، از تجربیات خود در امر طراحی نیز استفاده کرده و پیشنهادهايش را به نحوی همگون در ترجمه متن اصلی جای داده است و حاصل کار تلفیقی از آرای مؤلف و تجارب مترجم است.

آنچه در این کتاب می‌خوانیم

علاوه بر پیش‌گفتارهای مؤلف و مترجم، کتاب متشکل از مباحثی مختصر و موجز است. در هر بخش مؤلف سعی دارد هنرجوی پویانمایی را گام‌به‌گام با فوت و فن طراحی شخصیت‌های کارتونی آشنا کند. مهم‌ترین مباحث مطرح شده در کتاب چنین است:

مجموعه‌های کارتونی را چگونه رسم کنیم؟

مؤلف برای ترسیم مجموعه‌های کارتونی توصیه‌هایی دارد. از جمله آنکه بهتر است طراحی شخصیت‌های کارتونی از سر شروع شود؛ چرا که جزئیات یک کارتون می‌تواند در ناحیه سر تمرکز پیدا کند و تمام حرکات و هیجانات انسانی در چهره انعکاس یابد. طراح باید کاری کند که جسم سه‌بعدی به‌نظر برسد. او باید چهره کارتونی را از یک حجم کلی شروع کند، بینی را در مرکزی‌ترین نقطه چهره قرار دهد و سر را از چند زاویه طراحی کند تا کارش متنوع‌تر شود. نقاشی گردن و موقعیت‌های آن، استفاده از شکل ساده اسکلت برای ترسیم مجموعه‌های مختلف، نحوه طراحی چشم‌ها، گوش‌ها، فضای داخلی دهان و لب‌ها از دیگر مطالبی

در زمانه ما هنر «پویانمایی» یا «انیمیشن» و یا «کارتون» در بخش عمده‌ای از تولیدات فیلم‌سازی جهان نقش بارز دارد. این هنر تأثیر گذار، که از قرن نوزدهم جایگاه ویژه‌ای برای خود در میان مردم پیدا کرد، علاوه بر طیف وسیعی از مخاطبان کودک و نوجوان در میان عموم مردم و حتی جامعه فرهیختگان و نخبگان نیز طرف‌دارانی جدی دارد. امروزه بسیاری از متون ادبی مشهور و کلاسیک فرهنگ‌ها و تمدن‌ها از طریق هنر پویانمایی بازسازی و بازآفرینی می‌شوند و روزانه ساعات زیادی از رسانه‌های تصویری جهان اختصاص به نمایش تولیداتی از این هنر دارد. با وجود آنکه نزدیک به پنج‌دهه از تاریخ نخستین تولیدات پویانمایی هنرمندان ایران می‌گذرد، همچنان منابع مکتوب آموزشی آن اندک و انگشت‌شمار است و علاقه‌مندان این رشته هنری در ایران با دایره محدودی از منابع روبرو هستند. با این همه، خوشبختانه هنر پویانمایی در کشور ما در سال‌های اخیر رشد محسوسی داشته و آثار تولیدی نشان از توانمندی و ذوق و همت هنرمندان جوان برای بسط و توسعه این هنر در ایران دارند. علاقه بسیار جوانان ایرانی به هنر آفرینی در این رشته، لزوم تألیف و ترجمه آثار درخور اعتنایی را در این موضوع بیش از پیش ضروری کرده و امید است که هنرمندان صاحب‌نام و مجرب با نگارش کتاب‌های مناسب به این نیاز هنرآموزان پاسخی درخور بدهند.

کتاب نقاشی کارتونی

کتاب نقاشی کارتونی نوشته کریستوفر هارت از زمره کتاب‌هایی است که این روزها می‌تواند به عنوان راهنمای کار مورد استفاده هنرجویان رشته پویانمایی قرار گیرد. در این کتاب تمام کوشش نویسنده بر آن معطوف است که نوآموزان

مواد و ابزار هنری

مواد و ابزار هنری / نویسنده: عیسا امیری
چولاندیم / انتشارات کتاب آبان / چاپ دوم،
۱۳۹۰

در سنت کهن هنر ایران زمین استادان همواره توجه به تهیه اسباب و لوازم هر هنری را به شاگردان و هنرجویان گوشزد کرده‌اند و رساله‌های تعلیمی بازمانده گویای این امر است؛ رساله‌هایی که برخی از استادان در شناخت و معرفی هنرها یا طرز تهیه و معرفی انواع کاغذ و رنگ و قلم‌مو و... نوشته یا به نظم درآورده‌اند. سفارش یکی از استادان متقدم خوش‌نویسی به شاگردان در لزوم «جمع اسباب کتابت به کمال» در این دو بیت مشهور است:

پنج چیز است که تا جمع نگردد با هم
هست خطاط شدن نزد خرد امر محال
دقت طبع و وقوفی ز خط و خوبی دست
طلاقت محنت و اسباب کتابت به کمال

به همین قیاس در دوران معاصر با توجه به گسترش و پیشرفت فناوری در همه عرصه‌های زندگی و به خصوص هنر، ابزار و آلات و موادی که هنرمندان به وسیله آن‌ها به خلق اثر می‌پردازند، توسعه بسیار یافته و تغییرات چشمگیری پیدا کرده است. هنرمند امروز به اقتضای نیازها و سفارش بازار و همچنین سلیقه خاص حاکم بر اذهان جمعی جامعه، ناچار است با مواد و ابزار و آلات هنری روزگار خود آشنایی کامل و جامعی داشته باشد؛ زیرا بدون این شناخت کامیابی در خور برای وی در رشته هنری مورد علاقه‌اش امری دشوار خواهد شد. این آشنایی برای وی فوایدی دارد؛ از جمله:

(الف) تسهیل خلق اثر هنری با توجه به امکاناتی که مواد و ابزار در اختیار هنرمند می‌گذارند؛
(ب) ابتکار و خلاقیت هنرمند در حیطه‌ای وسیع‌تر از مواد و ابزار خلق اثر هنری؛
(پ) اشراف هنرمند بر ابزار و استفاده بجا از هر وسیله

است که در این بخش به اختصار اما همراه با نمونه‌های تصاویر و شکل‌ها آمده است.
خطوط حرکتی

از نظر نویسنده خطوط حرکتی پایه و اساس یک طراحی خوب است و نمای کلی طرح را جهت می‌دهد؛ به طوری که بیننده می‌تواند فعالیت و حرکت را از طرح احساس کند. توضیح کاربردهای مختلف خطوط حرکتی، به خصوص راه رفتن شخصیت‌های کارتونی، همراه با مثال‌ها و تصاویر در این بخش مورد توجه نویسنده است. از دیگر نکات مهم مورد اشاره توجه به این مسئله است که دو شخصیت در یک انیمیشن دارای دو خط حرکتی مخصوص به خود هستند و در طراحی شخصیت‌ها، تصاویر باید با توجه به نحوه حرکت و عمل شخصیت‌ها دارای خطوط حرکتی مخصوص به خود باشند.

ده اشتباه رایج

ده اشتباه رایج، اشتباهاتی هستند که طراحان کارتونی معمولاً مرتکب می‌شوند. این اشتباهات عبارت‌اند از:

۱. فشار بیش از اندازه کم یا زیاد مداد بر صفحه کاغذ، ۲. ترسیم نکردن اندام‌های جنبی، ۳. ناهماهنگ بودن حرکات بدن با حالت چهره، ۴. بی‌توجهی به تأثیر وزن بر اندام‌های بدن، ۵. عدم تعادل، ۶. طراحی مسطح و تخت موی سر، ۷. افزودن بیش از حد جزئیات به تصویر، ۸. فراموش کردن پرسپکتیو، ۹. طراحی بدون ثبت نیرو و فشار، و ۱۰. استفاده بیش از اندازه از خطوط به عنوان جلوه‌های ویژه.

طراحی کارتونی جانوران

صفحاتی از این کتاب به نحوه طراحی کارتونی جانوران اختصاص دارد؛ از جمله طراحی سر و مجسمه حیوانات از روبه‌رو، نیم‌رخ حیوانات، بدن و آناتومی حیواناتی نظیر گوسفند، راکون، لاک‌پشت، کوسه، پنگوئن، شیر، گاو، بز، گربه خانگی، گوزن، سگ، اسب، بوفالو و گزال و... .

جادوی انیمیشن

در بخش جادوی انیمیشن تلاش مؤلف معطوف به توضیح جلوه‌های حرکت در هنر پویانمایی است؛ به خصوص نحوه راه رفتن و دویدن کارتونی، پرش، دویدن سریع، کش آمدن و جمع شدن، منش و رفتار و جاخوردن شخصیت‌های کارتونی و... .

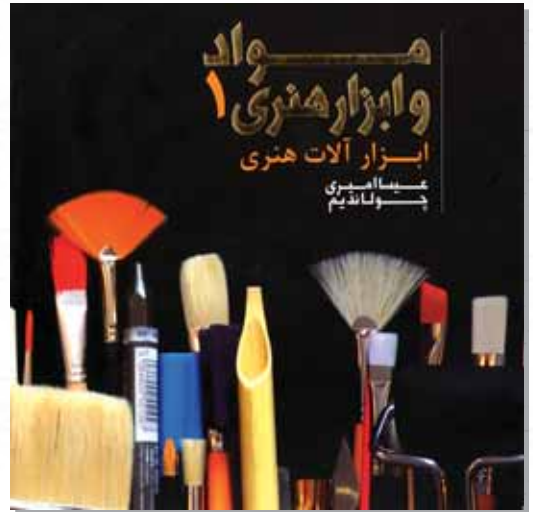
رسم ساده پرسپکتیو

بدون شناخت کافی از مفاهیم اساسی پرسپکتیو، طراحی اجسام از ابعاد و زوایای مختلف امری دشوار و حتی غیرممکن است. از همین رو، طراح شخصیت‌های کارتونی باید همواره موقعیت مکانی آن‌ها را به درستی حدس بزند و با رعایت اصول فنی پرسپکتیو پس‌زمینه مناسبی برای آن‌ها طراحی کند. در این بخش از کتاب، خواننده درباره پرسپکتیو یک نقطه‌ای، چگونگی تشخیص خط افق، تنوع ارتفاع در خط افق، پرسپکتیو دو نقطه‌ای، نقاط گریزی که دیده نمی‌شوند، ترسیم صحیح ارتفاع یک شخصیت کارتونی نسبت به خط افق، ترسیم شخصیت‌های کارتونی با ارتفاع‌های متفاوت و... اطلاعات مفیدی به دست می‌آورد.

ترسیم شخصیت‌های کارتونی واقع‌گرا

و طراحی شخصیت‌های اغراق‌آمیز

بخش‌های پایانی این کتاب دربرگیرنده نکاتی درباره شخصیت‌های کارتونی واقع‌گرا و اغراق‌آمیز است؛ با مقایسه‌ای میان این دو نوع طراحی و جزئیاتی درباره طراحی زنان و مردان، شخصیت‌های دراماتیک، شخصیت‌های کودکانه و اتکای هنرمند به قدرت خلاقیت و ابتکار در ایجاد اغراق‌های ویژه در شخصیت‌های خاص.

در جای خاص خود؛

ت) خلق آثار با کیفیت‌تر با ماندگاری بیشتر و عمر طولانی‌تر از حیث مواد و ابزار.

نگاهی به کتاب

کتاب مواد و ابزار هنری ج ۱ با عنوان فرعی ابزارآلات هنری نوشته و گردآورده عیسا امیری چولاندیم از جمله کتاب‌هایی است که با هدف معرفی مواد و ابزار هنر نقاشی توسط نشر آبان به چاپ رسیده است. در این کتاب که در چهار فصل تنظیم شده است، مخاطبان در ۲۰۰ صفحه مصور با وسایل و ابزار و مواد هنر نقاشی آشنا می‌شوند.

در فصل اول کتاب به صورت کلی درباره انواع سه پایه نقاشی شامل سه پایه‌های کارگاهی رنگ و روغن، سه پایه چند وضعیتی، سه پایه رومیزی، نمایشگاهی و دیواری و... و نیز متعلقات و قطعات سه پایه‌ها مطالبی آمده است. در این فصل، همچنین چهارپایه رنگ و ابزار، انواع کیف‌ها و جعبه ابزارهای وسایل نقاشی، محفظه‌های نگهداری بوم، قفسه‌ها و وسایل کار و آثار چاپی در کارگاه‌های هنری و موزه‌ها، مجموعه‌های اسلاید و نگاتیو، میز کار، تخته رسم و وسایل حمل آثار و ابزار با زبانی ساده و خلاصه معرفی شده‌اند.

فصل دوم کتاب به مطالبی درباره وسایلی نظیر ظرف شست‌وشوی قلم‌مو، پیاله گیره‌دار، چوب‌دست طراحی، قلم‌گیر، انواع چراغ‌های مطالعه و نورپردازی، میز نور، انواع تخته‌های رنگ، منظره‌یاب، قاب ترسیم، تخته شاسی، زبردستی اختصاص یافته است.

در فصل سوم ابزار و وسایل طراحی و انواع قلم‌ها شامل ابزارهای خراش (فلزی یا تیغه‌ای، سوزنی، قلم‌موی اسکراب برد و...) انواع قلم نی، پَر، قلم فلزی، قلم‌های سیمین

(ترلینگ، گرافوس، روان‌نویس، خودنویس، خودکار، راپید و گراف) ماژیک و انواع مداد، کرایون و گچ طراحی، محوکن، پاک‌کن و غلط‌گیر معرفی شده‌اند.

در فصل چهارم انواع متنوع قلم‌موها و کارکردهای مورد استفاده در نقاشی با ذکر مشخصات همراه با تصاویر نمونه ابزار و مطالبی درباره نحوه نگهداری از قلم‌موها آمده است. این فصل با معرفی ایربراش و قطعات مربوطه پایان می‌یابد.

از ویژگی‌های کتاب

از مهم‌ترین ویژگی‌های این کتاب مصوربودن آن است؛ به نحوی که تصویر کلیه ابزار و وسایل معرفی شده در کنار هر مدخل و توضیحات مربوط به آن آمده است. تصاویر، توضیحات را برای مخاطبان کتاب ملموس می‌کند. همچنین تصویر آثار هنری هنرمندان به عنوان نمونه‌هایی از خلق آثار به وسیله ابزارهای معرفی شده بر غنای آموزشی و تصویری کتاب افزوده است. از دیگر ویژگی‌های درخور اعتنای این کتاب وجود چهار پیوست در بخش پایانی کتاب است. پیوست نخست شامل کلیه نمایه‌های فارسی در ۴ مجلد کتاب به صورت الفبایی است که امکان دسترسی ساده‌تر مخاطبان به موضوعات و مداخل کتاب را فراهم می‌سازد. متأسفانه نویسنده به دلیل عدم چاپ هم‌زمان کلیه مجلدات این کتاب، برخی از این نمایه‌ها را که در مجلدات چاپ نشده گنجانده شده‌اند، به جای ارجاع دقیق به صفحات مربوطه در هر مجلد تنها به همان جلد (به صورت کلی) ارجاع داده است. پیوست دوم به نمایه اسامی هنرمندان و سبک‌های هنری اختصاص دارد. در پیوست سوم واژه‌های انگلیسی و معادل آن‌ها به فارسی آمده و در پیوست چهارم، توضیحاتی کوتاه، در خصوص برخی از کلمات و اصطلاحات ذکر شده است.

تغییر رسم الخط بی‌هیچ توضیح مستدل

مؤلف بدون هیچ توضیح مستدل در راهنمای کتاب آورده است: «به علت مشکلات نوشتاری و تلفظ برخی حروف در زبان فارسی سعی شده است از حمزه (؟) [همزه] یا تنوین‌ها تا حد ممکن استفاده نشود...» و پیشنهاد کرده‌اند از حروف (ع) و (ی) به جای همزه یا الف استفاده شود؛ نظیر کاعولین به جای کائولین، اوکسیژن و اوکسایش به جای اکسیژن و اکسایش، مطمئن به جای مطمئناً و... که شامل فهرستی ۶۸ کلمه‌ای می‌گردد. البته از اینکه مؤلف محترم بنابر چه استدلالی به چنین پیشنهادی رسیده‌اند، در سراسر متن خبری نیست. صرف‌نظر از درست یا غلط بودن چنین کاری (که درستی‌اش جای اما و اگر فراوان دارد)، خواننده در سراسر متن، به‌طور دفعی با این کلمات دست‌کاری شده برخورد می‌کند و در خواندن آن‌ها دچار مشکل می‌شود.